

Ц 98

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені М.П. ДРАГОМАНОВА**

ЦЮЙ СЯЮЙ

УДК 378:786.016(091)

**МЕТОДИКА САМОВДОСКОНАЛЕННЯ
МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ
У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ**

13.00.02 – теорія та методика музичного навчання

Автореферат

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Київ – 2013

9650

НБ НПУ ім. М.П. Драгоманова

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано в Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова, Міністерство освіти і науки України

Науковий керівник: доктор педагогічних наук, професор
ГУРАЛЬНИК Наталія Павлівна,
Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова, Інститут мистецтв,
професор кафедри фортепіанного
виконавства і художньої культури

Офіційні опоненти: доктор мистецтвознавства, професор
ШУЛЬГІНА Валерія Дмитрівна,
Національна академія керівництва кадрів
культури і мистецтв,
завідувач кафедри теорії, історії,
культури і музикознавства;

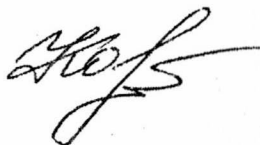
кандидат педагогічних наук,
НАЙДА Юрій Михайлович,
Хмельницька гуманітарно-педагогічна
академія, доцент кафедри
теорії та методики музичного мистецтва

Захист відбудеться «21» червня 2013 р. о 12.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д. 26.053.08 у Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова за адресою : 01601, м. Київ, вул. Пирогова, 9.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова за адресою: 01601, м. Київ, вул. Пирогова, 9.

Автореферат розісланий «20» травня 2013 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

А.В. Козир

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Вища школа виконує завдання підготовки вчителя, зразком високих духовних та професійних переконань, здатного відповідати вимогам фахівця світового рівня та викладати музику на рівні міжнародних стандартів. Головним чинником у вирішенні відповідних вимог часу є освічена людина, здатна самовдосконалитися на протязі життя. Проблема набуття фахової компетентності майбутніми вчителями стало найважливішим завданням вищої педагогічної школи, на чому наголошено у нормативних документах, Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012-2021 рр. Актуальність проблеми самовдосконалення вчителя підсилюється необхідністю самостійного подолання зниження впливу духовних цінностей при переході до ринкової економіки, що негативно вплинуло на пріоритетні запити молоді.

Необхідним складником фахової підготовки майбутнього вчителя музики є самовдосконалення, готовність до самостійного власного фахового зростання. Виникає необхідність пошуку педагогічних умов самовдосконалення майбутнього вчителя музики у процесі фахової підготовки, розвитку унікальної самобутньої особистості кожного, використання науково-обґрунтованих методів самовдосконалення фахівця та міжнародного методичного досвіду (у тому числі китайських фахівців), застосування на практиці власних досягнень. Відправним для нас є твердження А. Маслоу, інших психологів стосовно можливості на необхідності постійного руху особистості у напрямку особистісного зростання, творчої самодостатності, розкриття її унікальної цілісності як відкритої саморозвиваючої системи.

Концептуальні педагогічні положення щодо гуманізації освіти, духовного й національного потенціалу особистості, розробки теоретичних та методичних засад фахової підготовки майбутніх учителів, індивідуальної неповторності кожного розкриваються у роботах В. Андрущенка, І. Беха, В. Бондаря, С. Єлканова, І. Зязюна, Н. Кузьміної, Ю. Руденка, В. Семиченко, С. Сисосвої та ін.

Науково-теоретичні концепції педагогіки мистецтва, історії та змісту художньо-естетичної освіти, формуванню фахівця музичної галузі присвячені праці багатьох вчених: Е. Абдуллін, Н. Гузій, Н. Гуральник, А. Козир, Н. Миропольська, Ю. Найда, Г. Ніколаї, О. Олексюк, О. Отич, О. Полякова, О. Рудницька, Н. Сегеда, І. Сташевська, О. Щолокова та ін.

Одним з компонентів фахової компетентності вчителя музики вважається його здатність грамотно співати соло, у хорі, упродовж навчання з музично-теоретичних дисциплін і у процесі опанування практичними музично-виконавськими навичками. Серед багатьох напрямків досліджень унікальної особистості вчителя музики варгі наукової уваги присвячені різним проблемам вокальної підготовки (В. Антонюк, етнологічно-педагогічний

аспект; Л. Гавриленко, Н. Гребенюк, основи вокальної культури; Л. Тоцька, удосконалення вокальної підготовки; Г. Панченко, розвиток творчих здібностей; ін.). У них розкриваються зміст, основні принципи, методи вокальної підготовки. Отримують європейського визнання ідеї китайських педагогів: Ван Жуан, Жу Шихуї, Лі Цин Вей, Ма Цзюнь (особливості вокального слуху), Цзінг Нань (навчання в системі музично-педагогічної освіти України), Цюн Сан Хай, Чжай Хуань (творча інтерсуб'єктна взаємодія), Юй Юй Сян та ін.

Стосовно окремих аспектів самостійності навчання студентів ВОЗ, психологічних засад удосконалення їх вроджених можливостей (Г. Адамів, В. Бенера, К. Завалко, А. Зайцева, Н. Гречаник, О. Кузниченко та ін.) дослідженням бракує виокремлення засад фахової підготовки вчителя музики щодо самовдосконалення. Цей психологічний процес є проявом цілісної структури особистості фахівця, яка власними зусиллями набуває необхідний комплекс фахових надбань, власноруч розкриває свої вроджені можливості ще не став предметом спеціального наукового дослідження в межах ресурсу вокального навчання як складової фахової підготовки майбутнього вчителя музики.

Вивчення та аналіз історіографічних, науково-теоретичних та методичних джерел дали підстави стверджувати про актуальність та недостатність висвітлення даної проблеми. Виникаючі у дослідженні самовдосконалення особистості питання обумовлюють наступні **суперечності** між: - стихійним саморуком студентської молоді та самовдосконаленням у процесі фаховим навчання; - поліфункціональним змістом фахової діяльності майбутнього вчителя музики та активним застосуванням у навчальному процесі вокальної підготовки; - широким застосуванням самостійної підготовки за сучасними навчальними планами і відсутністю відповідної науково-методичної уваги до самовдосконалення учителів; - потребою у самоактуалізації кожного студента і відсутністю науково-теоретичного підґрунтя для усвідомлення проблем і шляхів її здійснення у межах відповідальної свободи вибору фахового розвитку.

Актуальність і недостатня теоретична й методична розробленість проблеми, потреба у особистому зростанні, фаховому самовдосконаленні зумовили вибір теми дослідження **«Методика самовдосконалення майбутнього вчителя музики у процесі фахової підготовки»**.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація входить до плану науково-дослідної роботи кафедри теорії та методики музичної освіти, хорового співу і диригування Інституту мистецтв Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова і складає частину наукового напрямку «Зміст, форми, методи фахової підготовки вчителів музики». Тема дисертаційного дослідження затверджена Вченою радою НПУ імені М.П. Драгоманова (протокол № 6 від 25 січня 2011 р.).

Мета дослідження: розробити та обґрунтувати методику фахового самовдосконалення майбутніх учителів музики на основі висновків психолого-педагогічної теорії з урахуванням досягнень вокальної методики й експериментально перевірити її ефективність.

Об'єкт дослідження: процес фахової підготовки майбутніх учителів музики у вищих педагогічних закладах.

Предмет дослідження: методика самовдосконалення майбутніх учителів музики у процесі фахової підготовки з пріоритетом вокального навчання.

Відповідно до мети, об'єкту та предмету дослідження визначені такі **завдання:**

1. Проаналізувати науково-теоретичну, методичну літературу з обраної проблеми, узагальнити історично усталені та сучасні методичні досягнення зі самовдосконалення з пріоритетом вокального навчання в контексті музичної освіти.
2. Уточнити сутність самовдосконалення як категорії наукознавства, конкретизувати методологічні засади її обґрунтування та розробити компонентну структуру цього феномену з відповідними критеріями та їх показниками.
3. Визначити структуру самовдосконалення та довести доцільність використання вокальних методик у практиці фахової підготовки студентів в умовах інтерсуб'єктної навчальної взаємодії.
4. Розробити, теоретично обґрунтувати та обумовити організаційно-методичного забезпечення самовдосконалення майбутніх учителів музики у процесі фахової підготовки.
5. Впровадити розроблену методику самовдосконалення майбутніх учителів музики та експериментально перевірити її ефективність у практиці фахової підготовки.

Методологічну та теоретичну основу дослідження становлять: науково-теоретичні положення філософії, історії, психології, педагогіки, культурології, мистецтвознавства, висновки сучасних міждисциплінарних аспектів щодо різносторонньої підготовки майбутнього вчителя музики до роботи у Китаї та Україні праці визначних науковців у галузі музичної естетики, культури та освіти (О. Апраксіна, Л. Арчажникова, І. Зязюн, Л. Куненко, Г. Падалка, О. Ростовський, О. Рудницька, В. Шульгіна); психолого-педагогічні концепції щодо особистісних якостей вчителя (Б. Ананьєв, Л. Виготський, С. Гончаренко, А. Маслоу, С. Рубінштейн, Б. Яворський, ін.); процесу формування спеціальних здібностей, умінь і навичок (М. Бернштейн, О. Леонт'єв, С. Науменко, К. Платонов, Б. Теплов, В. Петрушин); дослідження культури Китаю (Бай Юнь-шен, Ван Го-вень, Чень Лін-жуй, ін.); науково-методичні праці у сфері фахової підготовки учителів музики, зокрема вокальної, українських авторів (В. Антонок, Н. Гребенюк, Н. Гуральник, Н. Гузій, А. Козир, А. Менабені, Ю. Юцевич, ін.).

У ході дослідження застосовано наступні **методи дослідження**: *теоретичні*: аналіз та узагальнення науково-теоретичної та методичної літератури для виявлення фактів історіографії та висновків теоретичної, методичної літератури; вивчення педагогічного досвіду в системі вищої освіти; абстрагування і конкретизація, порівняння, класифікація, моделювання; порівняльний аналіз теоретичних засад та практичних досягнень вокального навчання засобами інтеракції які застосовані для визначення понятійного апарату дослідження, розробки методики формування вокальних навичок; *експериментально-емпіричні*: анкетування, діагностичні методи, тестування; інтерв'ювання; бесіди; опосередковане та включене педагогічне спостереження, педагогічний експеримент (пошуковий, констатувальний, формувальний), експертна оцінка, узагальнення кількісних та якісних показників ефективності практичної роботи; *статистико-математичні*: аналітичні методи статистичної обробки отриманих даних, які дозволили діагностувати здобутки самовдосконалення майбутніх учителів музики протягом експерименту, перевірити ефективність запропонованої методики.

Наукова новизна результатів дослідження:

уперше: уточнено зміст поняття самовдосконалення як категорії наукознавства; конкретизовано методологічні засади її обґрунтування та визначено компонентну структуру в контексті фахової підготовки з пріоритетом вокального навчання; розроблено методику організаційно-методичного забезпечення самовдосконалення майбутнього вчителя музики;

удосконалено: методичне забезпечення фахової підготовки майбутніх учителів музики України та Китаю, методику вокальної підготовки та рефлексії;

набули подальшого розвитку: зміст диференційованого музично-педагогічного навчання та фахового самовдосконалення майбутніх учителів музики в умовах інтереуб'єктної взаємодії.

Практичне значення дослідження полягає у можливості використання напрацьованого матеріалу із самовдосконалення у навчанні студентів Китаю та України, у визначенні реальних шляхів самовдосконалення майбутніх учителів музики за рахунок використання психолого-педагогічних технік (на заняттях з музичної психології, педагогіки); розробці спільного спеціально-методичного ресурсу для використання фахівцями обох країн; змісті лекційного курсу «Теорія та методика постановки голосу» (історичного, теоретичного та технологічного модулів); лекційного курсу з музичної психології стосовно засвоєння методів рефлексії; застосуванні винайдених методів ефективного вокального навчання у індивідуальних заняттях з постановки голосу та у проведенні педагогічної практики.

Основні теоретичні положення та практичні результати дослідної роботи *впроваджено* у навчально-виховний процес РВНЗ «Кримський

гуманітарний університет» м. Ялта (довідка № 48 від 02.06.2012 р.); Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» (довідка № 1511 від 04. 07. 2012 р.); Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (довідка № 67/в від 21.12.2012 р.), Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка (довідка № 1314 від 29.08. 2012 р.).

Апробація та впровадження результатів дослідження. Основні теоретичні положення, рекомендації та результати дослідження обговорювались та здобули схвальну оцінку на міжнародних науково-практичних конференціях і семінарах: «Мистецька освіта в контексті європейської інтеграції: Теоретичні та методичні засади розвитку мистецької освіти в контексті європейської інтеграції»: II Міжнародна наукова конференція (2010 р., Суми); VIII та IX Міжнародних педагогічно-мистецьких читань пам'яті О.П. Рудницької (2010-2011 рр., Київ); «Актуальні проблеми музичної педагогіки і виконавського мистецтва» (2011 р., Ялта); IV Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Проблеми та перспективи розвитку науки на початку третього тисячоліття у країнах СНД» (2012 р., Переяслав-Хмельницький); V Міжнародна науково-практична інтернет-конференція молодих учених «Загни свою звезду» (МУ-5) (2012 р., Москва, РФ); обговорювались на засіданнях кафедри теорії та методики музичної освіти, хорового співу та диригування Інституту мистецтв НПУ імені М.П. Драгоманова.

Публікації. Основні теоретичні положення дисертації, її результати та висновки відображено у 15 наукових працях (12 одноосібних, 3 у співавторстві), з них: 7 публікацій у провідних фахових виданнях з педагогіки.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається із вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел (212 найменувань, 18 – іноземними мовами, з них 15 - китайською). Повний обсяг дисертації 240 сторінок, основного тексту – 162 с. Робота містить 11 таблиць, 14 рисунків, що разом з додатками складає 56 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** подано загальну характеристику роботи, обґрунтовано актуальність проблеми, визначено об'єкт, предмет, мету та сформульовані завдання, розкрито методологічні та теоретичні засади, охарактеризовано методи дослідження, висвітлено наукову новизну, теоретичне та практичне значення, подано відомості про апробацію й впровадження здобутих результатів дослідження у практику вищих педагогічних закладів.

У **першому розділі** – «*Методологічні аспекти самовдосконалення як науково-педагогічної категорії*» представлено результати теоретичного

аналізу сутності «самовдосконалення» як категорії наукового пізнання, визначено змістове поле «самовдосконалення», у якому уточнено поняття «фахове самовдосконалення майбутнього вчителя музики»; визначено науково-теоретичні положення щодо фахового самовдосконалення в умовах інтерсуб'єктної взаємодії; виявлені стихійні культурно-музичні впливи на самовдосконалення студентської молоді в сучасних умовах мистецької освіти.

Узагальнення теоретичних положень стосовно самовдосконалення дозволило визначити такі наукові *підходи*: *аксіологічний, феноменологічний, синергетичний і культуровідповідний*. Аналіз висновків наукознавства дозволив сформулювати *методологічні принципи* самовдосконалення: *феноменологічної редукції, відкритості систем, соціально значущої нормовідповідності, безперервності та наступності освіти, індивідуально-особистісної самоцінності*. Узагальнені *відправні умови* самовдосконалення: вільність вибору актуалізації власного потенціалу; раціональна керованість поведінки особи; прагнення самоактуалізації людини як цілісної системи; постійний саморух до змін (з перевагою вроджених потенцій до актуалізації); вплив власної самооцінки кожного на прояв унікальності; вплив змін обставин, соціального середовища на особу; застосування нестандартних підходів до пізнання людини, демонстрація суб'єктивного досвіду власної ієрархії цінностей.

Спираючись на аналіз теоретичних висновків щодо змісту самовдосконалення ми розуміємо *самовдосконалення майбутнього вчителя музики* як: *здатність до самореалізації, самостійного визначення кожним напрямків вільно спроектованого власного фахового зростання з огляду на індивідуальні потенційні можливості, усвідомлену мотивацію та освітню мету і процес ефективного формування та розвитку відповідних самобутніх задатків та досягнень для ефективної творчої діяльності*.

Грунтуючись на винайдених методологічних засадах визначено структуру самовдосконалення з урахуванням психолого-педагогічних смислів та відповідних процесуальних характеристик феномену самовдосконалення як мети та процесу діяльності майбутнього фахівця.

Структура самовдосконалення майбутнього вчителя музики містить взаємообумовлені компоненти: *потребово-мотиваційний, когнітивно-емоційний, культурно-освітній, фахово-реалізаційний*, які утворюють синкретичну цілісність цього феномену з умовним поділом на підсистеми, що розкривається у єдності функціонування психолого-педагогічного і спеціально-музичного складових, внутрішніх і зовнішніх чинників, які забезпечують ефективність музично-освітньої діяльності.

Теоретична модель ґрунтується на формотворчій *педагогічній умові: спонукання позитивного ставлення до самовдосконалення та інших педагогічних умов: забезпечення психолого-педагогічними знаннями та техніками щодо теорії самовизначеності, активізації проблемно-діяльній*

«самості» інтерактивного спрямування, *заохочення* самостійної проєктовної творчо-реалізаційної фахової діяльності та інші.

Обґрунтовано науково-методичні *принципи*: *результативність* у створенні власної мети та індивідуального проєкту самовдосконалення; *ефективність (технологічність)* науково-теоретично та практично виправданих методів отримання результатів самовдосконалення; *суб'єктивності* у створенні внутрішніх стимулів самостійного просування до наміченої мети; *індивідуалізації* стосовно врахування психологічних властивостей суб'єкта та набуття несхожого з іншими результату; *рефлексивності* у самовідчутті причетності до ефекту педагогічної дії; *гармонічності* у загальній системі фахової діяльності. Головним принципом визначено *цілеспрямоване посилення мотивації*.

Визначено основні факторні характеристики: адаптація та імпровізація, обґрунтовано їх педагогічна доцільність у процесі самовдосконалення. Виокремлено наукові положення китайських учених, що уможливило з'ясування їх наукових позицій, серед яких соціальна значущість самооцінки особистості, свідомо самооцінка власних сил, взаємодія формування та розвитку особи, залежність придбаних якостей від вже існуючих у досвіді.

У результаті узагальнення культурних впливів на свідомість особистості виявлено взаємозв'язок молодіжної музичної субкультури із потребою у самовдосконаленні майбутнього вчителя. Це актуалізувало звернення до неї у контексті дослідження, включення у констатувальний етап для розкриття вмісту молодіжної субкультури, що відбиває намагання або небажання працювати над собою, глибше пізнавати себе, розвивати власний потенціал.

У **другому розділі** *«Методичне забезпечення самовдосконалення в системі фахової підготовки майбутнього вчителя музики»* розглянуто та проаналізовано методичні засади процесу самовдосконалення в контексті музичної освіти, методіку самовдосконалення китайських науковців стосовно вокальної підготовки, сучасні методичні розробки, інтерактивні методи вокальної підготовки майбутніх учителів музики, запропоновано організаційно-методичне забезпечення самовдосконалення майбутнього вчителя музики у сучасних умовах фахової підготовки.

Розкрито теоретичні положення ґрунтовних праць з вокальної педагогіки щодо методичних засад розвитку співацького голосу (В. Антонюк, І. Колодуб, Ю. Юцевича, О. Стахевича та ін.).

Встановлено, що музично-дидактичним підґрунтям вокального навчання стала серйозна історико-теоретична база, розвиток якої сприяв інтенсифікації навчального процесу та музично-педагогічної творчості, значне методичне надбання. Серед них такі *методи*: *емпіричний, класифікації та діагностики голосу, збереження індивідуальної манери, наукового обґрунтування голосоутворення, застосування сценічних рухів*. Набутий досвід теорії і

практики фахової підготовки склав конкурентний методичний пласт в міжнародному освітньому просторі.

Нами розкриті та залучені до науково-методичного обігу особливості проаналізованих китайських методик навчання вокалу як складової фахової підготовки студентів, напрямків самовдосконалення («*звукочувальна концепція*» Шень Сян). По-перше, це стосується значної уваги до дихання, доведення вокальної інформації, самовдосконалення співака. Виявлено ефективність застосування *методу активного прослуховування* (музичних творів різних країн), *методу художньо-понятійної інтеракції* (уміння відчувати специфічну манеру співу кожної окремої нації).

По-друге, досліджено авторське бачення розробки шляхів *самостійного визначення власних здібностей* до вокального навчання, здатності самовідчуття *своїх умінь та недоліків*. У ньому головне місце посідає застосування психологічних важелів самонавчання на шляху до самовдосконалення, здатності до відчуття та бачення надбань інших у порівнянні із відчуттям якості власних здібностей, *фіксування власних отриманих результатів* щодо резонування, тембрового «фарбування» звуку, сили звучання тощо, тобто використовувався *метод фіксації у пам'яті вокальних відчуттів*.

По-третє, у цій методиці зафіксовано необхідність практичного закріплення всіх самостійно набутих вокальних технік – *самостійного функціонування набутої вокальної практики* (у *постійних вправах* та відтворенні їх у *сценічних виступах* через усвідомлення власних дій та закріплення своїх вірних реакцій у відтворенні художніх образів). Ми назвали цей *метод – рефлексивного самовдосконалення* (продовження процесу самопізнання у своїх відчуттях, усвідомлення та закріплення сценічного стану) доповнений *методом дисциплінарного тиску*, який ґрунтується на просторово-часовому обмеженні творчості виконавця в умовах відсутності будь-якої можливості змін у інтерпретації музичного твору та сценічної поведінки, вимушеної адаптації без додаткової підготовки. Зауважимо, що китайська методика передбачає винайдення свого репертуару, власної манери співу та сценічної поведінки кожного, притаманної лише йому форми подачі матеріалу; постійне самовдосконалення на шляху до рівня майстерності.

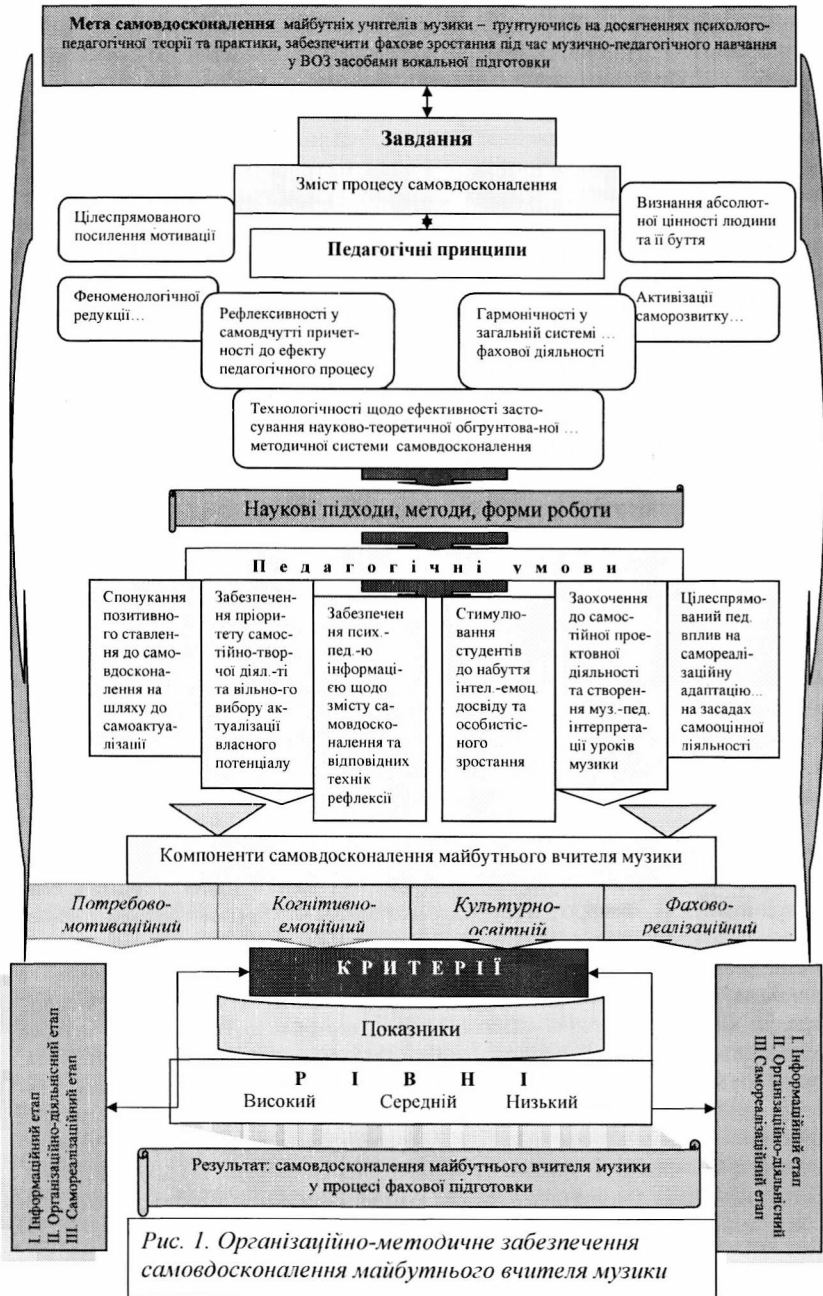
Доведено, що сучасна методика запозичила у європейської вокальної культури кращі досягнення, які у сукупності із результатами розвитку національного мистецтва склали методичне підґрунтя для самовдосконалення майбутніх учителів музики. Розкриття вокальних методик у фаховій підготовці студентів для нас цікаво ще й тому, що у Китаї багато різних вокальних жанрів, які мають окремі методики підготовки до них (етноспів, народний, пекінський оперний спів, класичний, сучасний). У їх вокальній методиці застосовуються різні методи: *психологічний, механістичний, демонстраційний* та *метод формування виразності голосу*, використання *аналогій та вербальних пояснень*.

Аналіз змісту і різних проявів «самоті» підготовки у сучасній музичній освіті (Г. Адамів, В. Бенери, К. Завалко, А. Зайцевої, О. Кузниченко, Л.Тоцької, Н. Гречаник, ін.). Виявлені роботи з вокальної підготовки китайських дослідників (Цзінь Нань, Чжай Хуань, Чжань Яньфен), уможливили з'ясування основної умови ефективної підготовки майбутніх фахівців, якою є сформованість відповідних мотивів і ціннісних орієнтацій, розкриття ідей щодо самоактуалізації і самопрезентації, самооцінки, самовираження і самоутвердження особи.

Узагальнення теоретичних положень щодо самовдосконалення вчителя спрямувало створення організаційно-методичного забезпечення цього процесу, з орієнтацією на *педагогічні принципи* цілеспрямованого посилення мотивації; визнання абсолютної цінності людини; феноменологічної редукції; активізації саморозвитку на основі врахування індивідуальних психологічних особливостей для набуття несхожого з іншими результату; суб'єктивації у створенні внутрішніх стимулів самотійного просування до наміченої мети та результативності власного проекту; рефлексії та самовідчуття причетності до ефекту педагогічної дії; гармонічності у загальній системі фахової діяльності; технологічності щодо ефективності застосування теоретично обґрунтованої та практично виправданої методичної системи досягнення запланових результатів.

Грунтуючись на визначеннях у підрозділі 1.1. науково-теоретичних *підходах*, ураховуючи зміст феномену «самовдосконалення» для фахового становлення майбутнього вчителя музики, спираючись на загальнонаукові *принципи* самотійної діяльності особистості зі саморозвитку згідно науково-теоретичних принципів: нами були розроблені *критерії* та їх *показники*, які відповідали встановленим у підрозділі 1.2. структурним *компонентам* самовдосконалення: потребово-мотиваційному, когнітивно-емоційному, культурно-освітньому і фахово-реалізаційному.

Так, *критерій: ступінь усвідомленості власних мотивів музично-викладацької (фахової) діяльності* (показники: міра сформованості мотивації щодо само актуалізації; ступінь усвідомлення власної самоцінності, рівень цілеспрямованості саморозвитку) до першого, *потребово-мотиваційного компоненту*; *критерій: рівень власної емоційно-рефлексивної значущості* (показники: усвідомлена рефлексія, самопізнання; емоційна активність та самооцінна адекватність) до другого, *когнітивно-емоційного компоненту*; *критерій: міра внутрішньої фахової самовизначеності* (показники: інтерес до музично-педагогічної самоосвіти, загальнокультурна самовизначеність, інтерактивна фахова самоідентифікація) до третього, *культурно-освітнього компоненту*; *критерій: ступінь новаторства самоактуалізованої методики* (показники: адаптивні фахові здібності, розвинуті інтерпретаційні музично-виконавські можливості, креативно-педагогічна самотуність) до четвертого, *фахово-реалізаційного компоненту*. Всі компоненти – взаємообумовлені.

Узагальненими педагогічними умовами ефективності процесу самовдосконалення визначено такі: *спонукання* позитивного ставлення до самовдосконалення на шляху до самоактуалізації; *забезпечення* пріоритету самостійно-творчої музично-навчальної діяльності та вільного вибору актуалізації власного потенціалу; *забезпечення* психолого-педагогічною інформацією щодо змісту самовдосконалення та відповідних технік рефлексії; *стимулювання* студентів до набуття інтелектуально-емоційного досвіду та особистісного зростання (від курсу до курсу); *заохочення* до самостійної проектувальної діяльності та створення власної музично-педагогічної інтерпретації уроків музики; *цілеспрямований педагогічний вплив* на самореалізаційну адаптацію майбутніх учителів музики на засадах постійної самооцінної діяльності (застосування психологічних тестів).

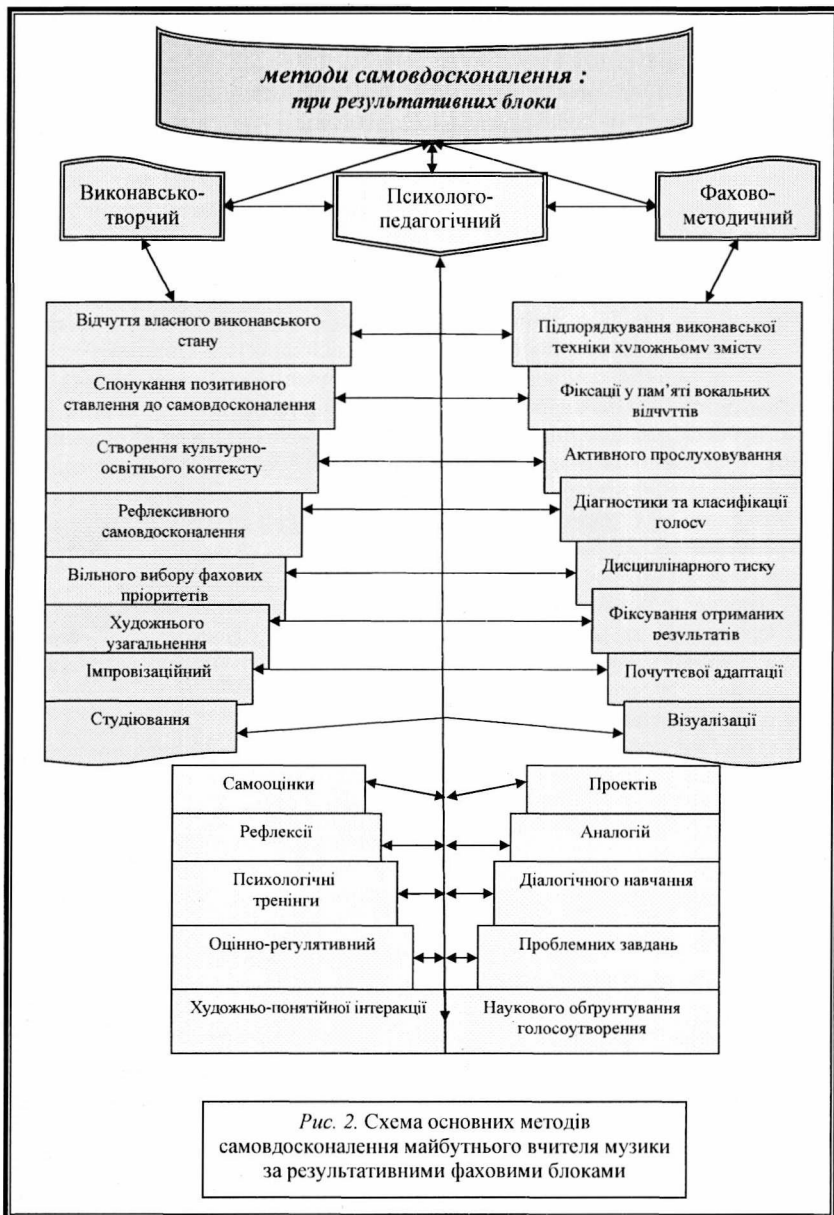
Основні методи самовдосконалення майбутнього вчителя музики по трьох результативних фахових блоках представлені на рис.2.

У процесі дослідження були визначені три рівні самовдосконалення: високий – *фахово-компетентнісний*, що передбачав досягнення *творчої самоактуалізації*; середній – *освітньої та виконавської самоідентифікації*, який розкривав зорієнтованість у фахових надбаннях, свідоме застосування результатів рефлексії; низький – *самовизначення*, на якому спостерігалась відсутність зрілої мотивації до самовдосконалення.

У **третьому розділі** «*Експериментальна методика самовдосконалення майбутнього вчителя музики*» представлена діагностика стану самовдосконалення фахівців у сучасних освітніх умовах та етапи впровадження експериментальної методики, її результати, доведена ефективність формувального експерименту.

Результати констатувального експерименту загострили вияв проблеми у практиці фахової підготовки майбутніх учителів музики, поглибили її актуальність, спонукали до пошуку засобів організації самостійної діяльності студентів, поглиблення їх компетентності за рахунок самовдосконалення у фаховій підготовці в педагогічному навчальному закладі.

У ході експерименту для отримання додаткових даних студентам запропонований тест Р. Кеттелла стосовно дослідження особистості (№ 105) (16 PF). Його багатовимірність сприяла отриманню детальних характеристик учасників експерименту. Аналіз досліджуваних факторів дозволив розподілити студентів ЕГ на підгрупи, які наближені за своїми показниками до визначених рівнів наявності самовдосконалюючих мотивів і відповідних фахових можливостей. На основі отриманих даних виокремлено інтелектуальний, емоційно-вольовий та комунікативний блоки. Результати ранжування показали схожі характеристики студентів щодо емоційно-вольових якостей та деякі розходження у комунікативних та інтелектуальних якостях. Це пояснюється складністю застосування інтелектуальних можливостей завдяки значному мовному бар'єру та іншим факторам.

Формотворче значення має і фактор MD («адекватність самооцінки»). Для нашого дослідження обов'язковими є показники щодо самопізнання, оскільки уможливають адекватну самооцінку кожного. Аналіз даних створив позитивне враження. Результати дали підстави для впевненості в перспективності та доцільності застосування фактору MD у подальшому ході експерименту (на формувальному етапі) в проміжних зрізах для контролю самовдосконалення.

У результаті налізу кількісних показників доведено, що якісні характеристики студентів Китаю та України схожі за своїми психологічними якостями, тому можна рекомендувати спільну методику самовдосконалення. У процесі самовдосконалення має значення обов'язковий прояв когнітивно-емоційних якостей, які визначені нами у другому компоненті, тому застосований тест виявив наявність тих необхідних якостей, які втручатимуться у процес самовдосконалення на шляху до вільної самоактуалізації кожного студента.

Формувальний експеримент проходив у три етапи. *Перший етап* самовдосконалення – *інформаційний*, проходив у першому семестрі 2010-2011 навчального року зі студентами третього та четвертого курсів та призначений для формування потребово-мотиваційного, когнітивно-емоційного та культурно-освітнього компонентів структури. У запропонованих заходах використовувалися наступні **методи**: *інформаційний, самопізнання, самоосвіти, самоаналізу, самооцінки, узагальнення власних спостережень, узагальнення фонових методів для самовдосконалення з вокалу, проєктів педагогічних ситуацій.*

Другий етап формувального експерименту – *організаційно-діяльнісний*, проходив у другому семестрі 2010-2011 навчального року зі студентами четвертого та п'ятого курсів. Метою даного етапу було подальше оволодіння методикою самовдосконалення, пріоритетними напрямками визначалися культурологічний та аксіологічний. Були застосовані такі **методи**: *створення культурного контексту щодо освітніх процесів, сумісного обговорення норм соціальної поведінки, метод узагальнення набутого культурно-освітнього досвіду, метод творчої імпровізації, метод соціально-адаптованої рефлексії, рефлепрактикум, здобуття інформації з інтернет ресурсу та спеціальна вокальна методика (оволодіння вокальними методами дихання та слухового аналізу), формуючого психологічного тестування: тест Р.Кеттелла, «Автопортрет» (за В.Семиченко), Д.Дуаней та Т.Смита (самооцінка), особистісного диференціала (адаптована НДІ ім.Бехтерева) та інші.*

Третій етап формувального експерименту – *самореалізаційний*, перший семестр 2011-2012 навчального року, охоплював педагогічну практику (для українських студентів). Метою даного етапу була перевірка ефективності оволодіння технологією самовдосконалення. На даному етапі майбутній вчитель музики самостійно застосовував технологію самовдосконалення в умовах педагогічної практики у школі. Він (для

українських студентів) полягав у самостійному концертному виконанні творів перед слухацькою аудиторією, школярами класів, у яких проходила педагогічна практика. На даному етапі застосовані **методи проектування** музично-творчих досягнень; *оволодіння методикою* самовдосконалення; *самовивчення та готовності до саморозвитку* (тести Т.Лірі та В.Павлова).

Таблиця 1.

Динаміка самовдосконалення майбутніх учителів музики згідно компонентної структури на початку та після експерименту

Компоненти	Рівні сформованості (у відсотках)											
	Високий				Середній				Низький			
	ЕГ		КГ		ЕГ		КГ		ЕГ		КГ	
	До	Після	До	Після	До	Після	До	Після	До	Після	До	Після
Потребово-мотиваційний	27,07	65,3	26	27,1	43,1	25,9	42,2	27,3	29,83	8,8	31,8	45,6
Когнітивно-емоційний	40,4	42,3	40,2	42,3	19,1	39	20	38,1	40,5	18,7	39,8	19,6
Культурно-освітній	29,8	43,2	29,2	43,3	38,1	28	27,7	29	32,1	28,8	43,1	27,7
Фахово-реалізаційний	31,5	53,9	29	29,9	40,3	27,4	38,9	38,2	28,2	18,7	32,1	31,9
Середня	32,14	51,2	31,1	35,65	35,2	30,1	32,2	33,15	32,66	18,7	36,7	31,2

Було здійснено перевірку вірогідності отриманих результатів згідно статистичного критерію Фішера ($\varphi_{\text{min}}^* = 2,82$). Застосування цього критерію дозволило оцінити ймовірність відмінностей між двома вибірками.

Узагальнення результатів за методами математичної статистики дали можливість зробити висновки, що методика самовдосконалення у процесі фахового навчання, яка була запропонована нами, є ефективною, забезпечує прогресивну динаміку самовдосконалення на шляху фахового зростання майбутніх учителів музики. Застосування методів математичної статистики забезпечили вірогідність отриманих даних та можливість їх перенесення на генеральну сукупність. Застосування декількох різноманітних методик математичної статистики забезпечили вірогідність отриманих даних.

ВИСНОВКИ

Результати дослідження засвідчили досягнення поставленої мети, вирішення поставлених задач, підтвердили гіпотезу та дозволили зробити наступні загальні **висновки** :

1. Аналіз науково-теоретичної та методичної літератури дозволив узагальнити історично усталені й сучасні методичні досягнення зі самовдосконалення щодо вокального навчання в контексті музичної освіти.

Проаналізовані специфічні погляди на методику навчання з вокалу європейських і китайських авторів, розглянуті їх навчально-адаптивні можливості та імпровізаційні методи. Усвідомлено суперечність стосовно самовдосконалення студентів у сучасних освітніх умовах, яка полягає у поширенні стихійності цього процесу під впливом музичної субкультури.

2. Уточнено сутність «самовдосконалення» як наукової категорії, узагальнені наукові погляди та висновки психології щодо його змісту, а саме: вільність вибору власного напрямку самостійної підготовки у процесі фахового зростання, урахування відповідних спеціальних здібностей та умов розкриття потенційних можливостей в умовах фахової підготовки, адекватність власної рефлексії щодо свого розвитку, прагнення досягти високого рівня самовдосконалення на шляху до фахової самореалізації.

Були винайдені наукові напрямки та теоретичні підходи щодо обґрунтування ключових понять дослідження: феноменологічний, синергетичний, культурологічний та аксіологічний, на основі яких надане розуміння фахового *самовдосконалення майбутнього вчителя музики*.

3. На підставі обґрунтованих у першому розділі наукових підходів, теоретичних положень, педагогічних принципів, визначено структуру самовдосконалення студентів, яка складається з *потребово-мотиваційного, когнітивно-емоційного, культурно-освітнього та фахово-реалізаційного* компонентів. Застосовано такі *педагогічні принципи*: цілеспрямованого посилення мотивації; визнання абсолютної цінності людини та її буття; феноменологічної редукції; активізації саморозвитку на основі врахування індивідуальних психологічних особливостей для набуття несхожого з іншими людьми результату; суб'єктивації у створенні внутрішніх стимулів самостійного просування до наміченої мети та результативності власного проекту; рефлексивності у самовідчутті причетності до ефекту педагогічного процесу; гармонічності у загальній системі музично-педагогічної фахової діяльності; технологічності щодо ефективності застосування науково-теоретично обґрунтованої та практично виправданої методичної системи досягнення результату самовдосконалення.

Визначення ефективності самовдосконалення відбувалось за розробленими *критеріями*: *ступінь усвідомленості власних мотивів музично-викладацької (фахової) діяльності* (міра сформованості мотивації щодо самоактуалізації, ступінь усвідомлення власної самоцінності, рівень цілеспрямованості саморозвитку); *рівень власної емоційно-рефлексивної значущості* (усвідомлена рефлексія, самопізнання; емоційна активність та самоцінна адекватність); *міра внутрішньої фахової самовизначеності* (інтерес до музично-педагогічної самоосвіти, загально-культурна самовизначеність, інтерактивна фахова само ідентифікація); *ступінь новаторства самоактуалізованої методики* (адаптивні музично-педагогічні здібності, розвинуті інтерпретаційні музично-виконавські можливості,

креативно-педагогічна самобутність). Визначені компоненти – взаємообумовлені.

4. У процесі дослідження встановлено, що сучасні освітні тенденції розвиваються в умовах інтерсуб'єктної навчальної взаємодії, що вносить освітні та організаційні корективи у потребово-мотиваційну сферу студентів, їх власні проекти фахового зростання та реформує адаптивні можливості кожного студента у зв'язку з умовами навчання в інших країнах. Було доведено доцільність використання вокальних методик, історично усталених та сучасних, стосовно самовдосконалення майбутніх учителів музики у системі фахової підготовки.

5. Узагальненими педагогічними умовами, які сприяли позитивному зрушенню самовдосконалюваної діяльності нами визначено: спонукання позитивного ставлення до самовдосконалення на шляху до самоактуалізації; забезпечення пріоритету самостійно-творчої музично-навчальної діяльності та вільного вибору щодо актуалізації власного потенціалу; забезпечення психолого-педагогічною інформацією щодо змісту самовдосконалення та відповідних технік рефлексії; стимулювання студентів до набуття інтелектуально-емоційного досвіду та особистісного зростання; заохочення до самостійної проектової діяльності та створення власної музично-педагогічної інтерпретації уроків музики; цілеспрямований педагогічний вплив на самореалізаційну адаптацію майбутніх учителів музики на засадах постійної самооцінки.

6. На підставі науково-теоретичних засад самовдосконалення запропоноване організаційно-методичне забезпечення поетапної реалізації педагогічних умов самовдосконалення майбутніх учителів музики у процесі фахової підготовки, які впроваджувались у процесі формувального експерименту поетапно: на першому – *інформаційному*, другому – *організаційно-діяльнісному* та третьому – *само реалізаційному*, упродовж всього експерименту.

Інтерпретація отриманих результатів під час контрольного зрізу засвідчила, що у процесі самовдосконалення студенти експериментальної групи продемонстрували зростання показників по всіх критеріях. Відзначено зростання кількості осіб за середнім арифметичним з високим рівнем самовдосконалення з 32,2 % до 51,2 % в ЕГ, на противагу КГ – з 31,1% до 35,65%; із середнім рівнем – від 35,2 % до 30,1 % (ЕГ), та від 32,2 % до 33,15 % (КГ). Зафіксовано зменшення кількості осіб з низьким рівнем самовдосконалення в експериментальній групі майже на 14 %, а у контрольній групі – лише на 5,5 %. Отже, у результаті експериментальної роботи і реалізації визначених умов переконливо доведено їхню ефективність для підвищення рівня самовдосконалення майбутніх учителів музики у процесі фахової підготовки.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів досліджуваної проблеми. Подальший науковий пошук має перспективу у таких

напрямах: визначення шляхи самореалізації студентів із різними психологічними можливостями щодо прояву різного темпераменту; дослідження процесів самовдосконалення осіб з низьким музично фаховим потенціалом.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ПО ТЕМІ ДОСЛІДЖЕННЯ

1. Цюй Сяо Юй. Особливості китайської вокальної школи та її спільні риси з європейською школою / Цюй Сяо Юй // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 16. Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики: : Збірник наукових праць /Ред. кол.: Н.В. Гузій / відп. ред.). – Випуск 11 (21). – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2010. – 234 с. – С. 106–108.
2. Цюй Сяо Юй. Особливості китайської вокальної школи / Мистецтво та освіта: наук.-метод.журнал /гол. ред. Л. Масол // Цюй Сяо Юй, Г.П. Гуральник. – К., 2010. – № 3 (57). – С. 6–7.
3. Цюй Сяо Юй. Влияние молодежной субкультуры на самосовершенствование будущих учителей музыки / Цюй Сяо Юй // Проблемы сучасної педагогічної освіти. Серія : Педагогіка і психологія. Зб. статей: Ялта : РВВ КГУ, 2011. – Випуск 32, Частина 1. – 236 с. – С. 156–160.
4. Цюй Сяо Юй. Мистецька традиція як сучасна освітня тенденція усвідомлення молоддю історичного розвитку України / Цюй Сяо Юй // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка (Педагогічні науки). – Ч. II. – № 7 (218), квітень: Луг. нац. пед. університет імені Т. Шевченка, 2011. – 208 с. – С. – 173–179.
5. Цюй Сяо Юй. Аналіз готовності до самоудосконалення майбутнього учителя музики в процесі вокальної підготовки / Цюй Сяо Юй // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти : Збірник наукових праць / матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції “Гуманістичні орієнтири мистецької освіти” 27–29 квітня 2011 року. Випуск 12 (17). – К.: НПУ, 2011. – 134 с. – С. 53–56.
6. Цюй Сяо Юй. Методические взгляды китайских преподавателей по вокалу в контексте подготовки учителя музыки / Цюй Сяо Юй, Чен Дин // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. Наук. журнал. Суми: Сум. держ. пед. ун-т ім. А.С.Макаренка. – № 7(9), 2010. – С. 209–214.
7. Цюй Сяо Юй. Самовдосконалення майбутніх вчителів музики в процесі адаптації до методичних поглядів китайських педагогів-вокалістів / Цюй Сяо Юй // Педагогічна майстерність як система професійно-мистецьких компетентностей : Зб. матеріалів IX Міжн-х педагогічно-мистецьких читань пам’яті професора О.П.Рудницької [Гол ред.: І А. Зязюн]. – Вип.3 (7).-Чернівці: Зелена Буковина, 2011. – С. 377–379.
8. Цюй Сяо Юй. Импровизация как способность к творческой

самоактуалізації студента-музиканта. музиканта / Загни свою звезду: Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (26 листопада 2012 г.): Сб. научн. трудов // Цюй Сяо Юй. – М.: Изд-во «Спутник +», 2012.– 332 с. – С. 104 – 107.

9. Цюй Сяо Юй. [Електронний ресурс] Діагностика стану самовдосконалення вчителя музики в сучасних освітніх умовах / Цюй Сяо Юй // Педагогіка. Проблеми підготовки фахівців. – Переяслав-Хмельницький, 2012.– 6 с. – Режим доступу – <http://conferences.ncasmo.org.ua/>

10.Цюй Сяо Юй. [Електронний ресурс] // Імпровізація як здатність к творчеської самоактуалізації студента-музиканта. – Москва, РФ, 2012.– 4 с. Режим доступу : <http://www.tagcnm.ru>

11.Цюй Сяо Юй. Синтез музики і слова у методиці виразного співу / Цюй Сяо Юй, Чен Дін // Мистецька освіта в контексті європейської інтеграції : Теоретичні та методичні засади розвитку мистецької освіти в контексті європейської інтеграції (28-30 вересня 2010 р.). Зб. матеріалів наукової конференції. – Суми: Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, 2010. – 219 с. – С. – 200 – 201.

12.Цюй Сяо Юй. Європейська і китайська вокальні школи: порівняльний аналіз / Цюй Сяо Юй // кн. Педагогічна майстерність як система професійних і мистецьких компетентностей: зб. матеріалів VII Міжн-х педагогічно-мистецьких читань пам'яті професора О.П. Рудницької / [за ред. О.М. Отич]. – Чернівці : Зелена Буковина, 2010 р. – 2010. – 412 с. – С. 141–142.

13.Цюй Сяо Юй. Самовдосконалення майбутніх вчителів музики в процесі адаптації до методичних поглядів китайських педагогів-музикантів / Цюй Сяо Юй // Зб. матеріалів VIII Міжн-х педагогічно-мистецьких читань пам'яті професора О.П. Рудницької (1-2 грудня, 2010 р.) – С. 40.

14.Цюй Сяо Юй. Європейська і китайська вокальні школи: порівняльний аналіз / Цюй Сяо Юй //Зб. мат-лів VII Міжн-х педагогічно-мистецьких читань пам'яті професора О.П.Рудницької (7-8 червня, 2010 р.)– Київ, 2010. – С. 26.

15.Цюй Сяо Юй. Вплив молодіжної субкультури на самовдосконалення майбутнього вчителя музики / Цюй Сяо Юй // Актуальні проблеми музичної педагогіки і виконавського мистецтва : Наук.-практ. Семінар (10-11 квітня 2011 р.). – Ялта: РВНЗ «Кримський гуманітарний університет», 2011. – С. 6.

АНОТАЦІЇ

Цюй Сяоюй. Методика самовдосконалення майбутнього вчителя музики у процесі фахової підготовки. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика музичного навчання. – Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова.– Київ, 2013.

Дисертацію присвячено дослідженню проблеми ефективності самовдосконалення майбутнього вчителя музики у процесі фахової

підготовки. На підставі аналізу наукової літератури, узагальнення міжнародного методичного досвіду та прогресивної практики з вокальної підготовки студентів педагогічних вищих освітніх закладів, як складової музично-педагогічного фаху, було досліджено стан самовдосконалення як психолого-педагогічної проблеми; усвідомлено та розкрито сутність, зміст, компонентні складові структури самовдосконалення майбутніх учителів музики; визначено наявність впливу сучасної музичної субкультури на самовдосконалення вчителів України та Китаю.

Обґрунтовано застосовані педагогічні принципи та умови ефективності самовдосконалення майбутніх учителів музики, розроблено критерії й показники сформованості, схарактеризовані рівні: *самовизначення, освітньої та виконавської самоідентифікації, фахово-компетентнісний*; проведено експериментальну перевірку ефективності організаційно-методичного забезпечення самовдосконалення студентів.

Ключові слова: самовдосконалення майбутнього вчителя музики, методика реалізації, фахова підготовка.

Цюй Сяоюй. Методика самоусовершенствования будущего учителя музыки в процессе профессиональной подготовки. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.02 – теория и методика музыкального обучения. – Национальный педагогический университет имени М.П. Драгоманова.– Киев, 2013.

Диссертация посвящена исследованию проблемы эффективности самоусовершенствования будущего учителя музыки в процессе профессиональной подготовки. На основании анализа научной литературы, обобщения международного методического опыта и прогрессивной практики по вокальной подготовке студентов педагогических высших учебных заведений, как составляющей музыкально-педагогическую специальность, было исследовано состояние самоусовершенствования как психолого-педагогической проблемы; раскрыто сущность, содержание, компоненты структуры самоусовершенствования будущих учителей музыки: *потребностно-мотивационный*, предусматривающий осознанное движение личности по самостоятельно намеченной программе реализации в обучении и практике; *когнитивно-эмоциональный*, раскрывающийся в познании и осознании результатов умственного труда, чувственно-эмоционального опыта, презентации музыкального материала; *культурно-образовательный*, проявляющийся в расширении кругозора; *профессионально-реализационный*, отражающий степень самореализации профессионала на основе раскрытия способности к самоусовершенствованию в процессе подготовки в современных условиях воздействия молодежной музыкальной субкультуры на самоусовершенствование учителей музыки Украины и Китая.

В процессе исследования обоснованы принципы и педагогические условия эффективности самоусовершенствования будущих учителей музыки; разработаны критерии и показатели осуществления этого процесса соответственно указанным характеристикам структурных компонентов самоусовершенствования; определены уровни: низкий – *самоопределения*, средний – *самоидентификации в обучении и исполнительской деятельности*, высокий – *профессионально-компетентный*; осуществлена проверка экспериментальных данных степени эффективности предложенной методики самоусовершенствования учителей музыки.

Реализация педагогических условий самоусовершенствования учителей музыки опиралась на: осознание перспективности самоусовершенствования, обеспечение приоритета самостоятельной учебной и творческой музыкально-учебной деятельности, свободного выбора путей актуализации своего потенциала, стимулирование студентов к приобретению интеллектуально-эмоционального личностного роста, сообщение психолого-педагогической информации о содержании феномена и соответствующих техник рефлексии, целенаправленное педагогическое влияние на самореализационную адаптацию будущих учителей музыки с использованием самооценки и внедрения методики профессионального самосовершенствования с приоритетом вокального обучения.

Ключевые слова: самоусовершенствование будущего учителя музыки, методика реализации, профессиональная подготовка.

Qu Xiaoyu. Methods of Future Music Teacher Perfect Oneself During Professional training. – Manuscript.

Thesis for the degree of candidate of pedagogical sciences, specialty 13.00.02 – Theory and Method of Musical Training. – National Pedagogical University by name M. Dragomanov. – Kyiv, 2013.

The thesis deals with the problem of perfect oneself of future music teacher During training. Based in analysis of scientific literature, summarizing international methodological experience and progressive practice of vocal training future teachers of higher educational institutions as part of musical teaching profession, was investigated as a condition of self-psychological and educational problems, and realized the essence, content, composition structure of self-future music teacher, identified the present of modern musical subculture impact on teacher self Ukraine and China.

Grounded applied pedagogical principles and conditions for the effectiveness of self-help future teachers, the criteria and indicators of formation. Author determined levels: self-education and self-identification performance, professional-competence; conducted experimental verification of the effectiveness of organizational methods of cultivation of students.

Key words: perfect oneself future music teacher, method of implementation, professional training.

НБ НПУ

100202537

Підписано до друку 15.05.2013 р. Формат 60x84/16.

Папір офсетний. Гарнітура Таймс.

Наклад 100 прим. Зам. № 193

Віддруковано з оригіналів

Видавництво Національного педагогічного університету
імені М.П. Драгоманова. 01601, м. Київ-30, вул. Пирогова, 9

Свідоцтво про реєстрацію № 1101 від 29.10.2002.

(044) 239-30-26